

Internetconsultatie IAK

Wijziging van het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen en het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB in verband met herijking van de rekeneisen voor het mbo, de omvang van keuzedelen voor de middenkaderopleiding en enige andere wijzigingen

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Naar aanleiding van de afspraak in het regeerakkoord dat rekenen in het mbo beroepsgericht wordt en de invoering van het instellingsexamen voor rekenen, is er een nieuwe koers uitgestippeld voor rekenen in het mbo die voortvloeit uit een intentieverklaring tussen OCW, MBO Raad en NRTO. Kern van deze koers is dat er uitdagende maar haalbare niveaus zijn voor de verschillende mbo-niveaus en passende beroepsgerichte examens waarvan het resultaat meetelt voor het behalen van het diploma. Een expertgroep die door de minister van OCW is ingesteld, heeft daarom de bestaande rekeneisen in het mbo herijkt.

De aanpassing aan de keuzedelen komt voort uit de veranderaanpak keuzedelen.

2. Wie zijn betrokken?

MBO-instellingen in Nederland als doelgroep van het beleid.
OCW directie mbo, MBO Raad, NRTO, DUO, Inspectie van het Onderwijs, CvTE als actieve betrokkenen.
OCW directie vo, JOB, VH als partijen die geïnformeerd zijn en worden.

3. Wat is het probleem?

Voor rekenen in het mbo worden sinds 2010 de referentieniveaus 2F voor entreeopleidingen, mbo-niveau 2 en niveau 3, en 3F voor mbo-niveau 4 gehanteerd. Er is de wens ontstaan tot vernieuwing. In de praktijk blijkt namelijk dat er bij de referentieniveaus rekenen onvoldoende onderscheid zit tussen de niveaus. Zo zijn voor entree en mbo-niveau 2 de eisen over het algemeen te uitdagend, terwijl het voor mbo-niveau 3 in de regel niet uitdagend genoeg is. De huidige rekeneisen zijn daarmee onvoldoende afgestemd op de studentenpopulatie in het mbo. Tevens laten de huidige eisen en manier van examinering (generiek) weinig ruimte om aan te sluiten bij belevingswereld van studenten en het beroepsgerichte aspect van de opleiding. Dit, samen genomen met het feit dat rekenen niet meetelt voor de slaag-zakbeslissing, zorgt bovendien voor een redelijke grote groep studenten (en ook docenten) die gedemotiveerd is voor het onderdeel rekenen. Het beschikken over voldoende rekenvaardigheden is echter van groot belang voor het deelname aan de samenleving, functioneren op de arbeidsmarkt en bij doorstroom naar een vervolgopleiding.

Voor het onderdeel over de keuzedelen geldt dat de keuzedeelverplichting van middenkaderopleidingen die meer dan drie jaar mogen duren op dit moment onevenredig zwaar is.

4. Wat is het doel?

Rekenvaardigheden in het beroepsonderwijs zijn van groot belang, en vormen een centraal onderdeel van de opleiding. Het doel van het voorstel is ervoor te zorgen dat mbo-studenten rekenonderwijs krijgen dat past bij hun niveau, uitdagend maar haalbaar is en aansluit bij hun opleiding. Hierdoor is de kans groter dat zij op het terrein van rekenen voldoende geëquipeerd zijn voor hun beroep op de arbeidsmarkt of vervolgopleiding. Doordat rekenen dan ook mee gaat tellen voor de slaag/zakbeslissing voor de mbo-niveaus 2, 3 en 4 én het meer aansluit bij de belevingswereld van de student, is de verwachting dat ook de motivatie voor rekenen bij studenten en docenten verhoogd wordt. Door dit voorstel is het mogelijk voor mbo-instellingen om het rekenonderwijs vorm te geven en examens te maken die gebaseerd zijn op de herijkte eisen, waardoor deze beter aansluiten bij het niveau van de studenten en recht doen aan het eigen karakter van het mbo.

Het doel van de aanpassing van de keuzedelen is een gelijke studiebelasting voor keuzedelen te hebben voor alle middenkaderopleidingen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Wanneer de overheid niets doet blijven de huidige kwalificatie-eisen en daarmee de huidige examens voor rekenen gelden. Als de referentieniveaus niet worden aangepast, kunnen rekenexamens niet gebaseerd worden op de herijkte eisen en ook niet meetellen in de slaag/zakregeling. Hierdoor kunnen het rekenonderwijs en de bijbehorende examens niet passender en beroepsgerichter gemaakt worden bij de verschillende mbo-niveaus, en wordt de motivatie voor het vak rekenen bij docenten en studenten niet positief gestimuleerd. Dit is in strijd met het kabinetsbeleid (met de aankondiging in het regeerakkoord en verschillende kamerbrieven) en ook met gemaakte afspraken in het veld (zoals gemaakt in de Intentieverklaring rekenen tussen OCW, NRTO en MBO Raad). Ook strookt dit niet met het benadrukken van het belang van rekenvaardigheden in de afgelopen jaren door de regering en onderzoekers. Om studenten rekenonderwijs te bieden dat bij hun niveau past en dat hen in staat stelt over voldoende rekencapaciteiten te bezitten bij afstuderen, is overheidsingrijpen noodzakelijk.

Ten aanzien van de omvang van de keuzedelen, blijkt de keuzedeelverplichting onder middenkaderopleidingen ongelijk en daarmee onduidelijk voor studenten, mbo-instellingen en onder andere ook werkgevers. Omdat het aantal sbu voor opleidingen die langer dan drie jaar mogen duren is vastgelegd in regelgeving, kan het doel niet op een andere manier bereikt worden dan met aanpassing van de regelgeving.

6. Wat is het beste instrument?

Het beste instrument is om de herijkte rekeneisen voor het mbo toe te voegen aan het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. De herijkte rekeneisen vormen daarmee – als bekostigingsvoorwaarde dan wel erkenningsvoorwaarde voor het mbo – in het onderwijs de nieuwe referentieniveaus voor rekenen. Voordelen hiervan zijn dat de eisen dan beter aansluiten bij de verschillende niveaus in het mbo (doordat er eigen eisen komen voor de mbo-niveaus 2, 3 en 4). Rekenonderwijs wordt passender bij de populatie in het mbo. Daarnaast wordt er vastgehouden aan het bestaande systeem van referentieniveaus. Ondanks dat de inhoud van de referentieniveaus verandert, blijft er sprake van een doorlopende leerlijn.

Het beste instrument is het gelijktrekken van de studiebelasting van keuzedelen, door het aantal sbu voor middenkaderopleidingen aan te passen in het Examen- en Kwalificatiebesluit beroepsonderwijs WEB. Hierdoor geldt één duidelijke norm voor alle middenkaderopleidingen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Gevolgen voor de mbo-student: rekenonderwijs en examens worden passender bij het niveau en de opleiding. Rekenexamen telt mee voor het behalen van het diploma. Ten aanzien van de wijziging met keuzedelen betekent dit dat voor een kleine groep studenten de keuzedeelverplichting naar beneden gaat.

Gevolgen voor de mbo-instellingen: net als voorheen moeten mbo-instellingen rekenonderwijs blijven aanbieden, maar door de herijkte eisen wordt de basis hiervan anders. Rekenonderwijs en -examens moeten aangepast worden op basis van de herijkte rekeneisen. Examens zijn instellingsexamens. De uitslag van de examens moet meegenomen worden in de slaag/zakbeslissing van examencommissies. Voor instellingen geldt ook dat minder keuzedelen moeten worden geprogrammeerd voor middenkaderopleidingen waarvan de huidige norm 960 studiebelastingsuren is.

Gevolgen voor het College voor Toetsen en Examens (CvTE): het CvTE hoeft het centraal examen voor rekenen in het mbo niet meer aan te bieden. CITO hoeft geen examen meer te ontwikkelen. Dit heeft ook gevolgen voor het programma Facet van DUO waarmee de toetsen en examens worden afgenomen. We bespreken met DUO en CvTE welke gevolgen dit heeft voor hun werkzaamheden.